

Roditeljska odgovornost - Poljska

SADRŽAJ

- 1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?
- 2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?
- 3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?
- 4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?
- 5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujući?
- 6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?
- 7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?
- 8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?
- 9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?
- 10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?
- 11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?
- 12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?
- 13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?
- 14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?
- 15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?
- 16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?
- 17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

1 Što u praktičnom smislu znači pravni pojam „roditeljska odgovornost”? Koja su prava i obveze nositelja roditeljske odgovornosti?

Poljski Zakonik o obitelji i skrbništvu ne sadržava definiciju roditeljske odgovornosti. U poljskoj pravnoj literaturi smatra se da roditeljska odgovornost obuhvaća skup obveza i prava roditelja u odnosu na dijete za potrebe pružanja odgovarajuće skrbi za dijete i njegovu imovinu.

2 Tko u pravilu ima roditeljsku odgovornost nad djetetom?

Oba roditelja imaju roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete. Ako je jedan roditelj preminuo ili nema punu pravnu sposobnost, drugi je roditelj nositelj roditeljske odgovornosti. Isto vrijedi u slučaju suspenzije roditeljske odgovornosti bilo kojeg roditelja.

Roditeljska odgovornost može se i ograničiti odlukom suda. U tim okolnostima drugi roditelj ima pravo izvršavati roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete u opsegu u kojem je to navedeno u sudskoj odluci.

3 Ako roditelji nisu sposobni ili ne žele snositi roditeljsku odgovornost nad svojom djecom, može li se umjesto njih odrediti neka druga osoba?

Ako roditelji ne mogu izvršavati roditeljsku odgovornost, sudu nadležnom za pitanja skrbništva (*sąd opiekuńczy*) ili drugom javnom tijelu mogu podnijeti zahtjev za stavljanje djeteta pod udomiteljsku skrb. U iznimno hitnim slučajevima, na zahtjev ili uz suglasnost djetetovih roditelja, dijete se može smjestiti u udomiteljsku obitelj na temelju sporazuma između načelnika okruga (*starosta*) i udomiteljske obitelji ili osoba koje vode obiteljski udomiteljski dom (*rodzinny dom dziecka*).

Ako roditelji ne žele izvršavati roditeljsku odgovornost u odnosu na dijete, mogu dati suglasnost za njegovo posvajanje. Na temelju poljskog prava postoje tri oblika posvajanja: potpuno, potpuno i neopozivo (poznato i kao „puno posvajanje”) i nepotpuno.

Ako roditelji koji propisno izvršavaju roditeljsku odgovornost ugrožavaju interese djeteta, njihova roditeljska odgovornost može se ograničiti odlukom suda nadležnog za pitanja skrbništva te se dijete može smjestiti u udomiteljsku obitelj, obiteljski udomiteljski dom, udomiteljsku ustanovu, centar za skrb i liječenje, centar za njegu ili u terapijski rehabilitacijski centar.

4 Ako se roditelji razvedu ili prekinu odnos, kako se rješava pitanje roditeljske odgovornosti u budućnosti?

Pri donošenju presude o razvodu, zakonskoj rastavi ili poništaju braka poljski sud obavezan je riješiti pitanje roditeljske odgovornosti u odnosu na dijete, osim ako u konkretnom slučaju nema nadležnost u pogledu roditeljske odgovornosti. Pri rješavanju pitanja roditeljske odgovornosti poljski sud može uzeti u obzir pisani sporazum između bračnih drugova o načinu izvršavanja roditeljske odgovornosti, pod uvjetom da je taj sporazum u najboljem interesu djeteta.

Ako roditelji ne postignu dogovor, sud može, uzimajući u obzir pravo djeteta da ga odgajaju oba roditelja:

1. donijeti odluku o zajedničkom izvršavanju roditeljske odgovornosti
2. dodijeliti roditeljsku odgovornost jednom roditelju te roditeljsku odgovornost drugog roditelja ograničiti na konkretne obveze i prava u pogledu djeteta.

5 Ako roditelji postignu dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koje se formalnosti moraju poštovati kako bi taj sporazum postao pravno obvezujuć?

Zakonom nije propisan oblik takvog sporazuma između roditelja. Međutim, trebalo bi napomenuti da sporazum između roditelja koji se odnosi na način izvršavanja roditeljske odgovornosti nema pravni učinak i u tom se pogledu može smatrati samo osnovom za presudu suda. Sporazum se može postići i mirenjem. U tom se slučaju sastavlja u pisanom obliku te ga potpisuju oba roditelja i izmiritelj. Kako bi bila pravno obvezujuća, nagodbu mora odobriti sud.

6 Ako roditelji ne mogu postići dogovor po pitanju roditeljske odgovornosti, koja je alternativa rješavanju spora a da se izbjegne izlazak pred sud?

Roditeljima može pomoći izmiritelj. Usluge mirenja pružaju se na temelju sporazuma o mirenju ili odluke suda kojom se roditelje upućuje na mirenje. Sporazum se može sklopiti i pristankom jednog roditelja na mirenje ako je to zatražio drugi roditelj. Međutim, nagodba postignuta pred izmiriteljem nema pravnu snagu sudske nagodbe dok je ne odobri sud.

7 Ako roditelji izađu pred sud, o kojim pitanjima u vezi s djetetom može odlučivati sudac?

Roditelji se sudu u Poljskoj nadležnom za pitanja skrbništva mogu obratiti za različita pitanja u pogledu roditeljske odgovornosti u odnosu na dijete, kao što su sljedeća:

1. način na koji se roditeljska odgovornost i prava na kontakt s djetetom trebaju izvršavati ako roditeljsku odgovornost dijele oba roditelja koji žive odvojeno
2. rješavanje spora o važnim pitanjima u pogledu djeteta ako se roditelji ne mogu dogovoriti o načinu rješavanja tih pitanja, uključujući određivanje mjesta boravišta, odabir škole, odabir imena i prezimena, odluke o liječenju, putovanju u inozemstvo itd.
3. pravni poslovi između djeteta i roditelja ako ti pravni poslovi nadilaze uobičajeno upravljanje djetetovom imovinom.

8 Ako sud odluči da jedan roditelj treba imati isključivu skrb nad djetetom, znači li to da on ili ona može odlučivati o svim pitanjima u vezi s djetetom a da se prethodno ne savjetuje s drugim roditeljem?

Da. Ako je sud izvršavanje roditeljske odgovornosti povjerio samo jednom od roditelja, taj roditelj slobodno može odlučivati o svim pitanjima koja se odnose na dijete i ne mora se savjetovati s drugim roditeljem niti dobiti njegovu suglasnost.

Sud nadležan za pitanja skrbništva može roditelju oduzeti roditeljsku odgovornost ako se ona ne može izvršavati zbog trajne prepreke, ako je roditelj zloupotrebljava ili ako grubo zanemaruje svoje obveze u odnosu na dijete.

9 Ako sud odluči da roditelji trebaju imati zajedničku skrb nad djetetom, što to znači u praksi?

Odobranje zajedničkog skrbništva roditeljima znači da oni mogu i moraju izvršavati jednaka prava i obveze prema djetetu. To, među ostalim, znači da će roditelji zajednički odlučiti o važnim pitanjima u pogledu djeteta ili će o njima odlučiti sud nadležan za pitanja skrbništva ako oni ne mogu postići dogovor.

10 Kojem se sudu ili tijelu trebam obratiti ako želim podnijeti zahtjev za roditeljsku odgovornost? Koje se formalnosti moraju poštovati? Koje dokumente trebam priložiti zahtjevu?

Predmete koji se odnose na roditeljsku odgovornost razmatraju odjeli za obitelj i maloljetnike okružnih sudova (*sądy rejonowe*) (sudovi nadležni za pitanja skrbništva) koji su nadležni za mjesto boravišta djeteta. Ako ne postoji ta osnova, nadležan je Okružni sud glavnoga grada Varšave.

Zahtjev se mora podnijeti zajedno s djetetovim rodnim listom, vjenčanim listom roditelja (ako su u braku) i drugim ispravama kojima se potkrjepljuje zahtjev, kao što su liječničke potvrde, školske svjedodžbe, obrazovne procjene itd.

11 Koji se postupak primjenjuje u takvim slučajevima? Postoji li hitni postupak?

Predmeti koji se odnose na roditeljsku odgovornost razmatraju se u okviru izvanparničnog postupka, koji je manje formalan od parničnog postupka.

Osim toga, na zahtjev stranke u postupku sud nadležan za pitanja skrbništva može odobriti privremenu mjeru na način koji smatra primjerenim u konkretnim okolnostima. Odluke u tom pogledu postaju konačne i izvršive čim se izdaju.

12 Mogu li dobiti pravnu pomoć za pokrivanje troškova postupka?

Stranke u postupku za određivanje roditeljske odgovornosti obvezne su platiti pristojbe i troškove predviđene Zakonom o sudskim troškovima u građanskim predmetima. Međutim, na temelju članka 102. stavka 1. Zakona stranka u sudskom postupku može zatražiti izuzeće od sudskih troškova podnošenjem izjave da ne može snositi te troškove, a da to njoj ili njezinoj obitelji ne prouzroči poteškoće. Zahtjevu za izuzeće od sudskih troškova trebalo bi priložiti izjavu u kojoj se detaljno opisuju obiteljsko stanje, imovina, dohodak i životni uvjeti podnositelja zahtjeva. Sud može stranku u postupku djelomično izuzeti od sudskih troškova ako ta stranka može platiti samo dio tih troškova (članak 101. stavak 1.).

13 Je li moguće uložiti žalbu protiv odluke o roditeljskoj odgovornosti?

Da. Protiv svake odluke može se podnijeti žalba višem sudu. Protiv presuda o roditeljskoj odgovornosti koje je donio okružni sud (*sąd rejonowy*) može se podnijeti žalba na regionalnom sudu (*sąd okręgowy*). Protiv presuda o roditeljskoj odgovornosti koje je donio regionalni sud (*sąd okręgowy*) u postupku za razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka može se podnijeti žalba na žalbenom sudu (*sąd apelacyjny*).

14 U određenim slučajevima potrebno je obratiti se sudu kako bi se zatražilo izvršenje odluke o roditeljskoj odgovornosti. Kojem se sudu trebam obratiti u takvim slučajevima i koji se postupak primjenjuje?

Sudski izvršitelj u predmetima koji se odnose na predaju djeteta sudski je skrbnik (*kurator sądowy*). Ako se ne poštuje sudska presuda kojom se nalaže predaja djeteta, osoba koja ima pravo na predaju djeteta trebala bi od suda koji je izdao tu odluku zatražiti da naloži obvezno oduzimanje djeteta koje će izvršiti sudski skrbnik. Ako se ne zna gdje se nalazi osoba na koju se odnosi roditeljska odgovornost, sud provodi istragu kako bi se utvrdilo gdje se ona nalazi. Sud izdaje nalog sudskom skrbniku u obliku odluke koja se može donijeti na zatvorenoj sjednici. Protiv te odluke ne može se uložiti žalba. Sudski skrbnik određuje datum oduzimanja djeteta i o tome obavještuje osobu koja ima pravo na dijete. Sudski skrbnik djeteta može oduzeti bilo kojoj osobi kod koje dijete boravi. U tu svrhu sudski skrbnik može zatražiti pomoć policijskih službenika, psihologa itd.

U Zakoniku o parničnom postupku predviđen je drukčiji postupak u pogledu presuda o pravu na kontakt. U tom slučaju, na zahtjev osobe koja ima pravo na kontakt s djetetom, sud nadležan za pitanja skrbništva zaprijetit će osobi koja ima skrbništvo i koja ne poštuje obveze koje proizlaze iz presude ili nagodbe u pogledu kontakta s djetetom izdavanjem naloga kojim će zatražiti plaćanje

određenog iznosa osobi koja ima pravo na kontakt za svaku povredu obveze. Ako osoba koja ima pravo na kontakt s djetetom ili osoba kojoj je zabranjen kontakt prekrši obvezu uvedenu odlukom, sud nadležan za pitanja skrbništva zaprijetit će toj osobi nalogom u skladu s kojim će određeni iznos morati platiti osobi koja ima skrbništvo nad djetetom. Ako osoba kojoj je sud nadležan za pitanja skrbništva naložio plaćanje i dalje ne ispunjava svoju obvezu, sud nadležan za skrbništvo naložit će toj osobi plaćanje dospjelog iznosa, koji se utvrđuje u skladu s brojem povreda.

Izvršiva presuda ili nagodba u pogledu kontakta s djetetom mora se priložiti prethodno navedenom zahtjevu.

15 Što trebam učiniti kako bi se u ovoj državi članici priznala i izvršila odluka o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici?

Relevantne primjenjive odredbe one su iz poglavlja III. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću. U pravilu se takve presude priznaju i izvršavaju bez ikakvog dodatnog postupka. Međutim, moguće je regionalnom sudu podnijeti zahtjev za priznavanje i izvršenje. Regionalni sud nadležan je i za ispitivanje zahtjeva za proglašenje izvršivosti. U oba bi slučaja zahtjev trebao biti u skladu s kriterijima koji se primjenjuju na postupovne akte, što znači da u njemu posebno treba navesti zahtjev, činjenice kojima se opravdava taj zahtjev i informaciju o tome jesu li stranke pokušale mirenje.

16 Kojem se sudu u ovoj državi članici trebam obratiti kako bih podnio prigovor na priznanje odluke o roditeljskoj odgovornosti koju je donio sud u drugoj državi članici? Koji se postupak u takvim slučajevima primjenjuje?

Zahtjev za nepriznavanje sudske odluke koju je donio sud države članice EU-a trebalo bi podnijeti regionalnom sudu koji bi bio zemljopisno nadležan za razmatranje predmeta riješenog presudom stranog suda ili regionalnom sudu regije u kojoj se nalazi zemljopisno nadležan okružni sud ili, ako takvi sudovi ne postoje, Regionalnom sudu u Varšavi (*Sąd Okręgowy w Warszawie*). Protiv odluke o priznavanju koju je donio regionalni sud može se podnijeti žalba (*zażalenie*), a protiv odluke žalbenog suda može se podnijeti kasacijska žalba (*skarga kasacyjna*). Moguće je isto tako zatražiti ponovno otvaranje postupka koji je zaključen pravomoćnom odlukom o priznavanju i proglašenju nezakonitosti pravomoćne odluke donesene u tom pogledu. U tom se slučaju primjenjuje izvanparnični postupak.

17 Koje se pravo primjenjuje u postupku o roditeljskoj odgovornosti ako dijete ili stranke ne žive u ovoj državi članici ili su različitih nacionalnosti?

Mjerodavno pravo u stvarima koje se odnose na roditeljsku odgovornost i pravo na kontakt utvrđeno je Konvencijom o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, izvršenju i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece sastavljenom u Den Haagu 19. listopada 1996. ili bilateralnim sporazumima kojih je Poljska stranka. Ako nijedan od tih instrumenata nije primjenjiv, primjenjuju se odredbe međunarodnog privatnog prava. Ako se djetetovo uobičajeno boravište promijeni u boravište u zemlji koja nije stranka Konvencije, od tog se trenutka pravom te zemlje uređuju sve naredne promjene uvjeta primjene mjera donesenih u zemlji djetetova prethodnog uobičajenog boravišta.

Ova je internetska stranica dio portala [Vaša Europa](#).

Važno nam je vaše [mišljenje](#) o korisnosti pruženih informacija.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJN-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Posljednji put ažurirano: 16/12/2020